TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Thâm nhập thị trường vàng Ninh Bình: Dấu hỏi minh bạch từ những giao dịch tiền mặt và "trắng" hóa đơn

17:05 31/05/2026

Dù hành lang pháp lý về hóa đơn điện tử và thanh toán không dùng tiền mặt với giao dịch từ 20 triệu đồng đã được ban hành nhằm minh bạch hóa thị trường vàng, ghi nhận thực tế tại một số cơ sở kinh doanh lớn ở Ninh Bình lại cho thấy một bức tranh hoàn toàn khác. Những giao dịch "ngầm" bằng tiền mặt và sự mập mờ trong xuất hóa đơn đang tạo ra những lo ngại về quản lý thuế và quyền lợi người tiêu dùng.

LTS: Quản lý thị trường vàng luôn là một trong những bài toán vĩ mô trọng điểm, tác động trực tiếp đến an ninh tiền tệ, dự trữ quốc gia và sự ổn định của nền kinh tế. Nhằm thiết lập một thị trường minh bạch, chống thất thu thuế và ngăn chặn rủi ro rửa tiền, Chính phủ đã liên tục hoàn thiện hành lang pháp lý, tiêu biểu là việc bắt buộc áp dụng hóa đơn điện tử kết nối với cơ quan thuế và kiên quyết yêu cầu thanh toán không dùng tiền mặt cho các giao dịch từ 20 triệu đồng. Tuy nhiên, khoảng cách từ chính sách đến thực tiễn tuân thủ vẫn là một thách thức lớn. Từ những phản ánh thực tế, bài viết dưới đây cung cấp một lăng kính chân thực về nhịp đập thị trường, đồng thời đặt ra vấn đề về trách nhiệm giám sát của các cơ quan quản lý.

Dấu hỏi về quy trình giao dịch

Hệ thống cơ sở kinh doanh vàng lớn tại thành phố Ninh Bình, từ lâu đã được xem là điểm đến quen thuộc của người dân địa phương khi có nhu cầu mua sắm trang sức hay tích sản. Với một bề dày thương hiệu như vậy, dư luận hoàn toàn có quyền kỳ vọng mọi hoạt động kinh doanh tại đây sẽ được vận hành với sự tuân thủ pháp luật. Thế nhưng, đằng sau sự tấp nập của các giao dịch mỗi ngày, dường như đang tồn tại những quy trình bán hàng mang nhiều dấu hiệu "lách luật" khá rõ nét.

Trong vai một khách hàng có nhu cầu mua vàng tích sản, phóng viên đã trực tiếp khảo sát tại Cơ sở kinh doanh tại đường Trần Hưng Đạo, phường Hoa Lư,

tỉnh Ninh Bình. Sau khi tham khảo giá, phóng viên ngỏ ý mua 1,5 chỉ vàng với tổng giá trị hơn 23 triệu đồng tại thời điểm cập nhật. Theo quy định hiện hành, những giao dịch vượt ngưỡng 20 triệu đồng bắt buộc phải được thực hiện thông qua tài khoản ngân hàng để cơ quan chức năng kiểm soát dòng tiền.

Tuy nhiên, bước vào khâu thanh toán, mọi sự ràng buộc pháp lý dường như không tồn tại. Khách hàng thoải mái rút những xấp tiền mặt để thanh toán. Nhân viên tại quầy nhanh chóng nhận tiền, đưa qua máy đếm rồi thoăn thoắt viết một tờ phiếu bán hàng nội bộ, kèm theo việc đóng dấu mộc đỏ để "bảo chứng" nguồn gốc xuất xứ. Đáng chú ý, cơ sở này không hề xuất hóa đơn bán hàng theo quy định, cũng không yêu cầu khách hàng xuất trình bất cứ giấy tờ nào để chứng minh lai lịch.

Sự mập mờ không chỉ dừng lại ở quy trình bán ra. Theo lời nhân viên tại đây: "*Chẳng qua chị cẩn thận, chứ bên em chỉ cần nhìn ký hiệu vàng là biết vàng bên em*". Quả thực, cầm 1,5 chỉ vàng vừa mua băng qua đường, tại một cửa hàng gần bên, phóng viên có thể bán lại ngay tức thì mà không cần đưa ra giấy tờ mua bán hay giấy tờ tùy thân. Nhân viên cũng không có động thái kiểm tra danh tính người bán để hợp thức hóa nguồn vàng nguyên liệu đầu vào.

Mọi quy trình diễn ra trơn tru, thuần thục đến mức không có lấy một lời nhắc nhở hay khuyến cáo nào từ phía cơ sở kinh doanh về các quy chuẩn quản lý nhà nước. Thực tế này để lại một khoảng trống lớn về tính minh bạch của dòng tiền. Hơn thế nữa, nó trực tiếp đẩy rủi ro về phía người tiêu dùng. Một tờ phiếu bán lẻ viết tay sai thông tin cá nhân hoặc thiếu vắng các chuẩn mực pháp lý sẽ trở thành yếu điểm chí mạng nếu phát sinh tranh chấp về chất lượng, trọng lượng hay các vấn đề bảo hành về sau.

Để đảm bảo tính khách quan, tôn trọng quyền phản hồi và mang đến góc nhìn đa chiều, phóng viên đã chính thức liên hệ với đơn vị sở hữu chuỗi cửa hàng vàng bạc. Chúng tôi đề nghị doanh nghiệp làm rõ quy trình thu tiền mặt với giao dịch trên 20 triệu đồng, thực trạng xuất hóa đơn điện tử cũng như các biện pháp kiểm soát nội bộ. Tuy nhiên, đến nay, phía đơn vị kinh doanh vàng vẫn từ chối đưa ra phản hồi, bỏ ngỏ hoàn toàn trách nhiệm giải trình trước dư luận.

Nghịch lý tại Duy Hiển: Bất cập từ thị trường hay thói quen người tiêu dùng?

Tiếp tục mở rộng tuyến khảo sát, điểm đến tiếp theo là cơ sở vàng bạc Duy Hiển (thuộc Công ty TNHH Vàng Bạc Duy Hiển) tại Số 18, Tổ 1 Lương Khánh Thiện, phường Phủ Lý, tỉnh Ninh Bình. Theo tìm hiểu của phóng viên, đây là một thương hiệu gia truyền qua 3 thế hệ, hoạt động từ năm 1954 và chính thức

pháp lý hóa dưới mô hình công ty vào đầu năm 2013.

Các giao dịch tại Duy Hiển chủ yếu được thực hiện bằng tiền mặt, vắng bóng các hóa đơn điện tử xuất ra cho khách hàng. Thậm chí, vào thời điểm phóng viên có mặt, cơ sở này còn ngang nhiên thực hiện hoạt động thu mua ngoại tệ (Đô la Mỹ) với số lượng lớn, mặc dù đối chiếu các ngành nghề đăng ký tại cổng thông tin tra cứu mã số thuế, đơn vị này chưa đăng ký hoạt động thu đổi ngoại tệ. Hành động này đặt ra thêm nghi vấn về những dấu hiệu vi phạm trong phạm vi ngành nghề kinh doanh được cấp phép.

Công khai giao dịch mua bán vàng bằng tiền mặt với giá trị lớn, kèm theo hoạt động thu mua ngoại tệ tại đây. Ảnh: Cắt từ clip

Trao đổi thẳng thắn với phóng viên, ông Tạ Duy Hiển - đại diện Công ty TNHH Vàng Bạc Duy Hiển đã thừa nhận việc giao dịch bằng tiền mặt vẫn đang tồn tại ở cơ sở. Ông lý giải rằng, việc xuất hóa đơn đầy đủ 100% đối mặt với nhiều khó khăn do đặc thù nguồn vàng mua lại từ người dân thường không có giấy tờ chứng minh. Thêm vào đó, vị đại diện này cho rằng rào cản lớn nhất nằm ở tâm lý khách hàng: người dân e ngại vấn đề thuế phí, vẫn giữ thói quen sử dụng tiền mặt và không phải ai cũng sẵn sàng hoặc có tài khoản ngân hàng để thực hiện chuyển khoản.

Dưới góc độ phân tích phản biện, lời trần tình của đại diện doanh nghiệp phản ánh một phần thực trạng khó khăn chung của ngành vàng truyền thống. Tuy

nhiên, lấy thói quen của người tiêu dùng làm lý do để duy trì các giao dịch "ngoài luồng" là không thể chấp nhận được trong một nền kinh tế đang thượng tôn pháp luật.

Cần nhắc lại, Nghị định 24/2012/NĐ-CP (vừa được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định 232/2025/NĐ-CP) và các thông tư hướng dẫn đã tạo ra một "chốt chặn" then chốt: Việc thanh toán mua, bán vàng giá trị từ 20 triệu đồng trở lên trong ngày bắt buộc phải qua tài khoản thanh toán của doanh nghiệp. Quy định này áp dụng cho cả hai chiều mua và bán nhằm minh bạch hóa thị trường, ngăn chặn hành vi rửa tiền. Trách nhiệm của một doanh nghiệp lớn là phải hướng dẫn và yêu cầu khách hàng tuân thủ, thay vì hùa theo thói quen để lách luật.

Nếu hàng chục, hàng trăm khách hàng mỗi ngày tại Duy Hiển đều hoàn tất giao dịch bằng "tiền mặt và hóa đơn nội bộ", doanh thu thực tế sẽ được hạch toán ra sao? Cơ quan quản lý sẽ dựa vào đâu để kiểm soát nghĩa vụ thuế khi hệ thống dữ liệu không được truyền đi qua hóa đơn điện tử?

Thị trường vàng chỉ có thể phát triển lành mạnh khi các thành viên tham gia, đặc biệt là những doanh nghiệp mang danh xưng "lâu đời" tự giác thượng tôn pháp luật. Đã đến lúc các cơ quan chức năng liên quan cần sớm vào cuộc, tiến hành xác minh, kiểm tra chéo dữ liệu để đưa ra những kết luận chính thức, qua đó lập lại trật tự kinh doanh và bảo vệ một môi trường thị trường công bằng, minh bạch.

Tạp chí Thương hiệu và Công luận sẽ tiếp tục bám sát và thông tin tới bạn đọc về vấn đề này.

Nhóm PV